

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Hyvinvointialuetta

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [Ehdotettu säädöskokonaisuus on sinällään hyvä ja edistää lasten ja nuorten saamaa tukea mielenterveysperusteisiin asioihin ennaltaehkäisevästi. Siinä ei kuitenkaan huomioida tarpeeksi säädösten vaikutusta muihin lapsia ja nuoria koskeviin lakeihin ja kokonaisuuksiin. Tehtävien siirtäminen terveydenhuollosta sosiaalihuoltoon tai erikoissairaanhoidosta esimerkiksi oppilashuoltoon on mahdotonta toteuttaa suunnitellulla aikataululla. Tämä vaatii perustasolta merkittävää lisäresursointia ja tehtävärakenteiden uudelleen suunnittelua.]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöstä olisi muokattava seuraavalla tavalla [53 §: Tässä sovellettava terapiatakuun aika (28vrk) on järjestämisen kannalta liian tiukka ja aiheuttaa riskin suhteessa muihin palveluihin. Mikäli terapiatakuun aika olisi tiukempi kuin kehysriihessä suunnitellun hoitotakuun (perusterveydenhuollossa hoitotakuuksi tulee kolme kuukautta ja suun terveydenhuollossa kuusi kuukautta), saattaisi tämä muodostaa hyvinvointialueen palvelutarjontaan järjestämisvastuun kannalta epäsuhdan. Hyvinvointialueen näkökulmasta on toivottavaa pohtia, voisiko perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitotakuun ja terapiatakuun alaisia palveluita kohdella ajallisesti yhdenvertaisella tavalla.]

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan lapsille ja alle 23-vuotiaille nuorille olisi sosiaalihuollon mielenterveystyön palveluna järjestettävä psykososiaalista tukea, jossa käytettäisiin psykoterapioista johdettuja määrämuotoisia ja aikarajoitteisia psykososiaalisia työmenetelmiä. Määrittely psykoterapioista johdetuista määrämuotoisista ja aikarajoitteisista psykososiaalisista työmenetelmistä ei ole selvä tai täsmällinen, eikä kerro, mitä palvelu tosiasiallisesti pitää tai mitä sen pitäisi pitää sisällään. Toisaalta hyvinvointialueen näkökulmasta on ymmärrettävissä, että juuri tiettyjen menetelmien kirjaaminen lakiin voi olla haasteellista esimerkiksi tutkimustiedon jatkuvan kehittymisen myötä. Tällöin lainsäädäntö ei välttämättä tunnistaisi uusia käytettävissä olevia menetelmiä. Lisäksi epäselväksi jää, kenen pitäisi tätä palvelua tuottaa ja kuka (sosiaalihuollon vai terveydenhuollon edustaja) arvioi palvelun tarpeen.]

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Sosiaalihuoltolakiin tulisi muutoksen myötä useita erillisiä toimeenpanoajoja (esim. viimeistään 3 kuukaudessa” ja nyt tähän uuteen säädöskokoelmaan liittyen ”kuukaudessa”). Hyvinvointialue pitää haastavana toimeenpanoon kohdistuvia, palvelun mukaan vaihtelevia määräaikoja. Tämä haastaa päätöksentekoa ja päätösten täytäntöönpanoa hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueen näkökulmasta asiakkaita tulee kohdella mahdollisimman yhdenvertaisesti ja päätösten tulee olla tarkkarajaisesti perusteltuja.]

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämisehdotukset

Hyvinvointialueella ei ole tähän tässä vaiheessa tarkentunutta näkemystä.

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämisehdotukset

Hyvinvointialueella ei ole tähän tässä vaiheessa tarkentunutta näkemystä.

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

Hyvinvointialueella ei ole tähän tässä vaiheessa tarkentunutta näkemystä.

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Läpinäkyvää ja tavoitettavaa viestintää. Lainsäädännön tulkinnan tueksi tulee tarvittaessa antaa täydentävää ohjeistusta.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Ei kantaa

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Hyvinvointialueella ei ole tähän tässä vaiheessa tarkentunutta näkemystä.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

Terapiatakuun aikaraja on ristiriitainen ja epäsuhdassa muihin palveluihin kohdistuvaan järjestämisvastuuseen nähden (esim. sosiaalihoitolain mukainen 3kk) ja asettaa asiakkaat epäyhdenvertaiseen asemaan. Asiakkaan kannalta ns. osaoptimointi voi näyttäytyä kannattavana ja toisaalta tämä voi aiheuttaa järjestämistaholle palvelukohtaisia ruuhkia. Takuuajkojen epäsuhta asettaa myös ammattilaisen päätöksentekijänä haasteelliseen tilanteeseen.

Hyvinvointialueen kannalta kaivataan lisäselvitystä siitä, miten uudistuksiin liittyvät koulutukset, johtamiseen ja implementointiin sekä seurantaan käytettävä aikaresurssi rahoitetaan.

Tuovinen Tiia
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue